

База 7 класів

Українські краєвиди

Небо, чисте та безхмарне, починало сіріти. Праворуч від шляху, на темному просторі, виразно зазначилася чорна купа великого лісу, а просто неї в полі — високе самотнє дерево. Це той дуб над ярком. Він усе більше та більше визначався, а темний простір ставав усе менше чорним. Ще згодом - і якесь сіро-сріблясте світло мовбито почало наливатися в темряву. І темрява, мішаючись з ним, ставала з чорної попелястою, з попелястої білою. Уже добре видно стало траву над дорогою, всю в сріблястих непрозорих перлах. Праворуч попід лісом клубками котився, сходився й розходився білий туман.

(91 сл. За Б.Грінченком)

База 7 класів

**

Плеще веслами човен у морі, а з-під весел скачуть веселі вогні й гаснуть у морі. Ріжеш пальцями воду- і з таємної глибини блисне на мить зелена іскра, за нею друга, третя, десята. Крутяться, скачуть і гаснуть. Плещуть весла і сиплять дощ іскор.

На морі темно, аж чорно. Але зворухнеш тільки той чорний сон — і він збудиться цілою пожежею, снопами іскор і перетворить море в зоряне небо.

Вода прорізана місячним світлом. З її чорних таємничих глибин безперестанку, самі собою, спливають наверх зелені зірки і тихо гаснуть.

(85 сл. за М. Коцюбинським)

База 7 класів

**

Добрий двір, великий! Трохи віддалік — хата, а від неї починався і йшов аж униз сад.

А квітник біля хати! Стільки квіток, що й ступнути скоро ніде буде: цвіт королеви, нагідки жовті, барвінок хрещатий стелиться. Високими стеблинами рожа червона стоїть, а синенькі паничі кручені круг неї в'ються. Он зірочки червоніють, а он троянди куш. Хміль біля піддашся, що над дверима, розрісся так буйно, що й піддашок укрит, і на хату поп'явся. Гілки від великого клена на отой хміль так покрівлю затуляють, що хата зеленоверхуо здається.

(84 сл. за Б.Грінченком)

База 8 класів

**

Чудова панорама Києва: на високих горах скрізь стояли церкви, дзвіниці, неначебто свічі палали проти ясного сонця золотими верхами. Проти них стояла Лавра, обведена білими високими мурованими стінами та будинками. А там далі, на північ, стояла церква святого Андрія. Поділ, вганяючись рогом у Дніпро, неначе плавав на синій прозорій воді зі своїми церквами й будинками. Всі гори були завітчані зеленими садками й букетами золотоверхих церков. Їх завітчана давня невмируща українська історія немовбито рука якогось великого артиста. Стоять київські гори непорушно, заглядають в синій Дніпро, як і споконвіку, несуть на собі пам'ятку про минувшість для того, хто схоче її розуміти.

(98сл. за І. Нечуєм -Левицьким)

База 8 класів

Мій край

Наприкінці літа у Великих Сорочинцях збирається традиційний ярмарок. Той самий, вірніше, далеке відлуння того, давно відшумілого, що його образ замислив для нас Микола Васильович Гоголь. Унизу курна земля, в пилюку розбита тисячами ніг, а вгорі над людьми — сяючі небеса серпня! З давніх-давен під цим небом вирувало прибране у форму ярмарку народне життя. Вершився торг, і веселощі бризкали увсібіч — вічні, неперебутні веселощі ярмарку. Спудеї перекликалися жартами з миргородськими бубулейницями, вертеп розважав людей раєм і пеклом.

Звичайно, все тут сьогодні інакше. А ось дух ярмарку зберігся.

(86 сл. за О. Гончаром)

База 8 класів

**

Село тягнулося вздовж Дніпра, може, на десять, а може, й на всі п'ятнадцять кілометрів. Вшир воно розлягалось між плавнями й глиняними горами, на яких синів степ, теж десь кілометрів на шість чи й більше. Хат у ньому ніхто ніколи не лічив, людей, здається, теж. Воно розкинулося вільно, серед левад, у які заскакувала щовесни чомусь завжди вночі дніпровська розклекотана, спінена вода, зливаючись з водами довжелезного Дінеджанського озера.

Село існувало, здається, спервовіку й пам'ятало ще навалу Батия й половців. Про це свідчило Половецьке урочище за глинищем і татарські могили на горі.

(89 сл. За П. Загребельним)

База 9 класів

**

Барвисті каруселі, навіси, ятки, шатра — далеко все це рябіє під небом ярмарку.

Череда легкових машин блищать попід садками на стоянках. А з шляху з'їжджають вже інші, кудись продираються, сигналять їм. Гуде, клекоче казан ярмарку, гамір його не вщухає. Коні, правда, не іржуть, галасу перекупок не чути, а пісня звідкись розлунує все дужче.

У затінку під старими гіллястими вербами влаштовано дощатий поміст. На ньому з'являється сивовусий бандурист у шароварах, у вишитий сорочці. Неквапно пробує струни бандури, привітно всміхається до людей: “Люди добрі, що ж вам заграги?”

Скільки й живуть ярмарки, з давніх-давен їхню картину доповнює постать кобзаря або лірника. Він, сліпий чи зрячий, відсторонений від справ комерційних, несе людям поживу духовну.

(110 сл. за О. Гончаром)

База 9 класів

**

Через увесь простір неба з краю в край висіявся зорями Чумацький Шлях. А в давнину на південь якраз по цій зоряній трасі з усієї України йшли тисячі чумацьких мажар, щоб вантажитись сіллю на кримських соляних озерах. Босими ногами проходили тут колись твої пращури, пускалися в сухий океан степів, і не раз, бувало, їх тут косила чума. Крізь століття, крізь чуму, крізь пожежі пролягає цей шлях, шлях мужніх трударів. Шлях невільників та невільниць, що їх зі скрученими руками, в аркані полоном гнали до Криму. Шлях лицарів запорізьких, що тупотом своєї кінноти будили цей край. Скільки крові та сліз ввібрала ця багатостраждальна дорога земна, що зорями та сузір'ями навіки відбилася в темному дзеркалі неба нічного!

(113 сл. за О.Гончаром)